

Kvinnan i den Buddhistiska religionen

Buddhismen kom på allvar till Sverige under 1970- och 80-talet. Men redan i början av 1900-talet fanns ett litet fåtal buddhister. Den första som bekände sig som buddhist var en kvinnlig socialdemokrat som hette Kata Dalström. Ett halvt sekel senare, år 1955, ordinerades Ingrid Wagner som buddhistisk nunna och fick namnet Amita Nisatta tillsammans med maken Karl-Henrik Wagner, som fick namnet Anagarika Sugato.

Även om syster Amita Nisatta var pionjär och gränsöverskridare så anser jag att de ordinationer som makarna tog troligtvis inte innefattade en fullständig ordination som kvinnlig och manlig munk. Istället tog Amita Nisatta, liksom många andra kvinnliga asketer inom Theravadabuddhistiska länder, de 10 moraliska föreskrifterna.

Det hindrar naturligtvis inte att de båda uppfattade ceremonierna som fullvärdiga nunne- och munkordinationer. I mina ögon så var de lekmän. De levde inget klosterliv och ingen av dem följde de 311 reglerna för en nunna (bhikkhuni) eller 227 för en munk (bhikkhu).

Amita Nisatta grundade föreningen *Buddhismens vänner* och var under lång tid, med fransmannen Tao Wei, de enda buddhistiska lärarna i Sverige. Min f.d. lärare Ven. Dhammavajra (Detlef Schultze) var elev till Tao Wei, likaså var den berömde advokaten Henning Sjöström som skrev en intressant bok som heter *Vägen till Buddha*.

Innan jag skriver vidare så bör man komma ihåg att innan 1950 så kunde man inte byta religion i Sverige. Sverige fick officiellt religionsfrihet den första januari 1952. Innan religionsfrihetslagen antogs, var det förbjudet att gå ur Svenska Kyrkan.

Kvinnor har haft en stor betydelse för Buddhismens framgångar och introduktion i Sverige, men bland de ledande i de olika församlingar i Sverige idag finns det få kvinnor. Enda undantaget är de taiwanesiska templen i Stockholm och i Malmö, om de finns kvar.

Jag minns när jag träffade nunnan Ven. Yung Hu, i maj år 2005. Som jag förstod då så var hon en ordinerad kvinnlig munk och som följde de 311 reglerna. Hon ledde Buddha light center både i Stockholm och Malmö. Hennes andlige ledare var Ven. Hsing Yun som verkar i Taiwan. De som kom till hennes meditationer/ceremonier var människor från Kina och Vietnam.

Utanför Eslöv, vid Trollenäs (finns templet Wat Sanghabaramee) möts många thailändare och de manliga munkar som bor där får matgåvor från främst thailändska kvinnor. Det stöd kvinnorna ger munkförsamlingen har starkt bidragit till att den thailändska Buddhismen kunnat etablera sig i Sverige.

Buddhas tveksamhet till kvinnor

Buddha var till en början tveksam till om kvinnor skulle delta i orden eller munkförsamlingen. Det finns många historier om det. Men det berättas att drottning Mahapajapati Gotami som var Buddhas

moster och foster mor om hon fick ansluta sig till munkförsamlingen. Buddha hade då sagt: ”Snälla fråga inte så”. Nästa gång var det Buddhas kusin och medvandrare som ställde frågan. Det skedde efter att Mahapajapati Gotami hade följt efter Buddha till Vesali, men svaret blev detsamma som innan.

I buddhistiska kretsar förekommer olika tolkningar till Buddhas tveksamhet att ge kvinnor tillträde till munkgemenskapen.

Enligt en tolkning skulle skälen främst vara praktiska. För i det patriarkala indiska samhället var kvinnorna helt underordnade männen och kvinnans plats var i hemmet.

Kvinnor som individer ansågs inte vara tillräckligt utvecklade för att ägna sig åt religiös utövning. De kunde endast praktisera sin tro genom att stödja män i deras religiösa strävan. *Veda*, de heliga hinduistiska skrifterna, var bara tillgängliga för män.

De gamla indiska skrifterna beskriver kvinnor som varelser som totalt kontrollerade av sina sexuella drifter, fresterskor och förförerskor. Symboliskt sätt representerade kvinnan den dekadenta världsliga världen. Det kvinnliga/feminina likställdes med orenhet, som fördunklar sinnet och som ledde till lidande och återfödelse. Att vara född som kvinna innebar också att man hade en lägre och sämre återfödelse.

Buddhas motvillighet att släppa in kvinnorna i munkgemenskapen/Sanghan var förstås inte orsakad av en sådan dualistisk åskådning. Han hade inget övers för denna filosofi. Tvärtom klargjorde han många gånger i sina uttalande att både män och kvinnor hade jämlik möjlighet att uppnå andlig befrielse och Nibbana/Nirvana. Som exempel kan vi citera Buddhas samtal med Ananda:

Ananda sade: Menar du kanske att även om kvinnor låter ordina sig, så kan de ändå inte klara av att nå högre andliga stadier och att en kvinna inte kan bli upplyst?

Nej, Ananda. Om en kvinna låter ordina sig, ska hon kunna nå högre andliga stadier och en kvinna kan mycket väl bli upplyst, svarade mästaren.
(*Vinaya, Cullavagga 2, 253*)

Det är värt att minnas att Buddha var den förste religiösa ledaren i historien som öppet deklarerade andlig jämlikhet mellan kvinnor och män. Det upplysta sinnet menade Buddha överskrider alla uppdelningar, raser, kaster och kön. Inför Dhamma/Dharman – Buddhas lära fanns ingen skillnad mellan man och kvinna.

Samtidigt som Buddha lärde ut och proklamerade allas lika rättigheter och skyldigheter och att vi alla var jämlika så skall man komma ihåg att Buddha levde i ett samhälle där han tog hänsyn till deras normer och regler. Med tanke på dåvarande sociala normer som fanns i det indiska samhälle var Mahapajapati förfrågan angående kvinnors deltagande i Sanghan, väldigt radikalt. Men kvinnorna gav aldrig upp, de följde Buddha överallt och tillsist fick de gå med i Sanghan.

Buddha instiftade först en manlig Sangha och fem år senare en kvinnlig. Det kanske låter märkligt med en kvinnlig munk, men i buddhismen skiljer man i vissa länder på en nunna och en munk. En kvinnlig munk följer fler regler än en nunna och har högre status, eftersom hon fått möjlighet att lämna sitt vardagsliv som lekman fullt ut, vilket inte en nunna kan.

När jag har varit i Thailand så har jag sett en tradition med nunnor som har funnits i flera hundra år. De kallas för Mae Chi och de bär en vit dräkt och rakar sina huvuden. Men de är inte medlemmar i

Sanghan, munkförsamlingen.

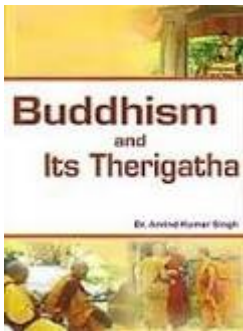
I Mahayana-Buddhismen har traditionen med en kvinnlig munkorden levt kvar medan den i Theravada-Buddhismen försvann under 1200 talet. I Thailand är 95 procent av befolkningen buddhister och munkar och nunnor utgör en naturlig del av samhället. Anledningen till att kvinnlig munkorden försvann i Thailand tror jag var ungefär så här:

Hur den kvinnliga Sanghan försvann

För att kunna träda med i Sanghan var kvinnorna fortfarande skyldiga att följa åtta speciella föreskrifter. Även om man godtar en förklaring om att dessa extra regler skapades för att beskydda och leda ordinerade kvinnor. Kvarstår faktum att genom att följa dessa regler blev nunnorna beroende av munkarna, både för sin ordination och religiösa status.

Den första av dessa åtta regler löd: En nunna, även om hon har praktiserat i hundra år skall hon respektfullt hälsa en munk. Hon skall stiga upp vid hans ankomst, buga för honom och utföra lämpliga tjänster för varje munk även om han är ordinerad sedan en dag.

En annan regel var: För att ordinera en kvinna krävdes närvaro av 10 redan fullorderade bhikkhunis (buddhistiska nunnor). Dessutom krävdes det att kvinnans ordination bekräftades av 10 munkar.

Efter Buddhas död hårdnade det negativa klimatet. Trots Therigatas vittnesmål (kvinnlig psalmbok) växte övertygelsen om att kvinnor inte kunde nå upplysningen (tyvärr så har jag träffat på sådana munkar i Thailand).

Nunnorna blev också mer och mer formellt bundna. De första åtta och för kvinnor särskilda regler utökades i antal. Slutligen blev de nära ett hundratal speciella föreskrifter som bhikkhunis förväntades att följa. Tillslut blev det 311 st, 84 mer än munkarna som har 227.

En ytterligare kommentar blev dessutom nerskriven. De talade om att eftersom kvinnor var tillåtna att träda med i Sanghan kommer Buddhas lära bara att överleva i 500 år. Buddha skulle ha sagt: Om detta inte hade skett skulle mitt religiösa system ha varat länge, i tusen år, men på grund av detta kommer det bara vara i femhundra år.

Man kan väl i efterhand konstatera att Buddha, om nu denna berättelse är historiskt korrekt och inte har infogats bland texterna av någon fientlig inställd till Ananda eller till kvinnor, var pessimistisk i överkant på denna punkt.

Idag kan vi utan tvekan konstatera att ovanstående förutsägelse inte slog in. Buddha hade fel. Det har gått 2500 år och Buddhismen räknas som en av de tre största religionerna i världen. På alla platser dit Buddhas lära har spridits har den med tiden anpassats till respektive landets kultur.

Buddhas lära visade sig vara tillräcklig flexibel för att kunna inta många former utan att förlora sin innersta kärna. Det finns många olika buddhistiska riktningar, traditioner och skolor. Jag anser att det kan vara mycket svårt att veta vilken tradition man hör hemma i. Själv så sysslade jag med Vajrayana/Tantra (Arya Maitreya Mandala orden, grundad av Lama Govinda) i 12 år innan jag hamnade i Theravada-Buddhismens tradition, där jag nu känner mig hemma.

En avslutande kommentar

Trots att buddhistiska skrifter jämställer män och kvinnor är det svårt för en kvinna att bli munk i Thailand. När en kvinna, vid namn Dhammananda, ordinerades till kvinnlig munk på Sri Lanka 2001 och sedan återvände hem till Thailand väckte det stort uppseende. Att som hon gå klädd i den saffransgula munkdräkten diskuterades och ifrågasattes i tv, tidningar och av journalister och munkar. Hon fick också sina försvarare bland munkar som ville öppna vägen för att kvinnor att nå upplysning.

När jag har pratat med Rev. DhammaThero om Dhammananda och att kvinnor skall kunna bli munkar så har han sagt att det var helt okey.

Men han nämnde att det skulle skapa en hel del problem i Thailand eftersom Thailand och de Theravada-buddhistiska länderna anses vara mest konservativa gentemot kvinnor.

Samtidigt som Buddha menade att både män och kvinnor kan nå befrielse finns det en underordning av kvinnor i själva munkväsendet. Den som blir kvinnlig munk skall följa 311 levnads regler och klosterregler, medan en manlig munk endast har 227 regler att hålla sig till. De 84 extrareglerna är kopplade till könet. Den första regeln som en kvinnlig munk (*bhikkhuni*) skall följa handlar om hennes förhållande till manliga munkar. I Vinaya, munklivets regelsamling står det följande:

A Bhikkhuni (kvinnlig munk), even if she enjoys a seniority of a hundred years in the order, must pay respect to a Bhikkhu (manlig munk) though he may have been a Bhikkhu only for a day.

En kvinnlig munk ska alltså alltid vara underställd en manlig munk hur ung och hur kort tid han än varit i *Sanghan*. De många reglerna som en kvinna måste följa som en kvinnlig munk har lett till att kvinnor avstår från att bli munkar, även om de på senare år fått större möjlighet till det.

Jag har inget mer att tillägga. Jag har skrivit om Bhikkhuni Dhammanada och Buddhistisk feminism som man kan läsa på min hemsida www.buddhisminfo.se och jag tycker att det är intressant att studera kvinnornas roll och betydelse i den buddhistiska historien.

Det jag har kommit fram till är:

Att utan kvinnorna så skulle *Sanghan*/ordern utan tvekan gå i konkurs. Det är i regel alltid kvinnorna som ser till att *Sanghan* finns kvar. Oavsett om det är i Thailand eller i Sverige. Den uppfattning som jag har fått när det gäller kvinnorna i Buddhismen så har de fått arbeta hårdare för att bli erkända och att de i regel är mer kunniga och seriösa än vad männen är.

Källor

Börge Ring – Religion och Sammanhang.
Buddhismen Nu – Nr 2, 2009 – Av Katarina Plank
Buddhismen Nu – Nr 3, 2007 – Av Metta Zorkrot
Buddhismen Nu – Nr.4, 2009. – Av Monica Linderberg Falk.
Gunnar Gällmo – Praktisk Buddhism.
Knut A. Jacobsen – Religion, historia, liv.

Dietmar Dh Kröhnert. – PDF filen Dhammananda Bhikkhuni
Dietmar Dh Kröhnert. – PDF filen Buddhistisk feminism.

Och alla mina personliga år och erfarenheter i Thailand från 2004 till 2011.

Dietmar Dh. Kröhnert,
Malmö 03/10, 2011.

Den 4 augusti, 2013 uppgraderade jag denna sida. Har inte ändrat i texten bara lagt till ett par bilder och förtydligat var jag har fått mina källor när jag skrev detta artikel/reportaget den 3/10, 2011.

Dietmar Dh. Kröhnert,
Malmö den 4:e augusti.2013.

Bilden togs i Hamburg den 7:e juli när jag besökte det
Thailändska templet *Wat Buddhabharami* i Hamburg.

Där studerade, mediterade och reflekterade jag över de 4 ädla
sanningarna.